

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

2015 - 2019

รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 15

Model for Developing Moral Communication of leader

Under the 15th Regional Education Office

กรศิริ กรองสุดยอด^{1*} กมลณัฐ พลวัน² มนัส สุวรรณ³

Konsiri Kongsudyod^{1*} Kamolnut Pholwan² Manat Suwan³

Article Information

Received Nov 19, 2018

Revised Apr 2, 2019

Accepted Apr 23, 2019

Available Online June 28, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการทัศน์ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา และความคิดเห็นองค์ประกอบด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา รวมถึงการสร้างรูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และผู้นำทางการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่าง 313 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการทัศน์ผู้นำด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ให้ความเห็นคล้ายกัน ต่อมีมติความสำคัญของการสื่อสารเพราะการสื่อสารให้คุณค่าต่อการดำเนินชีวิตการบริหารจัดการ การสร้างความสัมพันธ์ มิติการบูรณาการสื่อสารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับคุณธรรม ต้องนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ด้านองค์ความรู้การสื่อสารของผู้นำทางการศึกษา ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมที่ควรปฏิบัติ ยึดหลักธรรมพระพุทธศาสนา 2) องค์ประกอบด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาองค์ความรู้ ภาวะผู้นำด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม การบริหารจัดการ การเป็นต้นแบบที่ดี 3) รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ ความรู้ ทักษะ และการบริหารจัดการ

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา การสื่อสารเชิงคุณธรรม ผู้นำทางการศึกษา

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Ph.D. Student in Educational Leadership and Human Resource Development Program, Chiang Mai Rajabhat University

² อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Lecturer of Management Science Faculty, Chiang Mai Rajabhat University

³ อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Lecturer of Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University

Abstract

This study aims to investigate paradigms related to such morally based communication and examine the model's components. Furthermore, to develop the model of educational leader. Key informant comprised 42 high and middle level educational leaders, 15 of which involved in in depth interviews and 27 in focus group discussions. A rough model produced from the in depth interview's and focus group discussions was then tried out on 313 school personnel in 4 northern provinces as well as those at the Regional Office and Educational Service Areas in the region.

Findings were 1) Field practitioners were of the opinion that educational leaders capable of morally oriented communication of key Buddhist communication principles; building networks and effectively using the social media 2) As regards the components of such morally based communication they rated highly the followings: administration and management; developing body of knowledge in this model communication area; leaders serving as "good models." 3) A morally based communication development model of educational leaders and the accompanying manual for such development. To consist of knowledge, skills and management

Keyword: Model for Developing, Moral Communication, Leader Education

บทนำ

ผู้นำที่มีความสามารถในการสื่อสารที่ดี จะเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต นายที่ดีต้องกล้าฟังเสียงเตือน.." (ว.วชิรเมธี, 2556 ,45) ผู้นำต้องเป็นสัตตบุรุษ ยึดมั่นในการสื่อสารด้วยหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอน 7 ประการ คือรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้บุคคล รู้ชุมชน พิจารณาว่าสื่อสารอย่างไรให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจ เข้าใจในเป้าหมายเพื่อการทำงานร่วมกัน ผู้นำในฐานะผู้ส่งสารพึงคำนึงถึงผู้รับสารที่เป็นทั้งครู นักเรียน รวมทั้งชุมชนบุคคลที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีทักษะในการพูดที่ดี พูดถูก พูดชอบ ตามสถานการณ์หรือเรียกว่าการสื่อสารเชิงคุณธรรมนั่นเอง (พระครูสิริปริยัติยานุศาสตร์, 82) การบริหารจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ตัวแปรที่สำคัญที่สุดก็คือผู้นำทางการศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้นำที่มีกระบวนการ มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีคุณธรรมสร้างหนทางสู่ความสุข (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2558,10)

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษา ได้ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่มีการประสานงานระหว่างหน่วยเหนือสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 ทำให้ทราบว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติที่มีความสำคัญ พบประเด็นกรณีการสื่อสารระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับข้าราชการครู หรือสถานศึกษากับผู้ปกครองหรือโรงเรียนกับกลุ่มผู้นำชุมชนในบริบทการจัดการศึกษาอยู่เนื่อง ๆ หรือแม้แต่การเคลื่อนย้ายออกของข้าราชการครูเกิดข้อร้องเรียนระหว่าง ครูผู้สอน ชุมชน ร้องเรียนผู้นำทางการศึกษาหรือแม้แต่นักเรียนและผู้ปกครองประท้วงผู้บริหารโรงเรียน อันอาจเนื่องมาจากการสื่อสารของผู้นำผ่านผู้รับสารและส่งสารที่ มีทัศนคติ ความคิด ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมภาษาในการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน หรืออาจเป็นเหตุมาจากระบบการสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาดังกล่าว

ข้างต้นในแง่ของการบริหารงานบุคคลอาจนำมาซึ่งความเสียหายให้แก่องค์กร ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด ขาดการมีส่วนร่วมในการทำงาน และขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทั้งผู้นำและผู้ตามหรือผู้บริหารกับครูผู้สอนในที่สุด ตรงกันข้าม หากมีรูปแบบการพัฒนาสื่อสารที่เหมาะสมเชื่อมโยงกับหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาก็จะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการศึกษาด้วย จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัย รูปแบบการพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 15 ครั้งนี้

วัตถุประสงค์

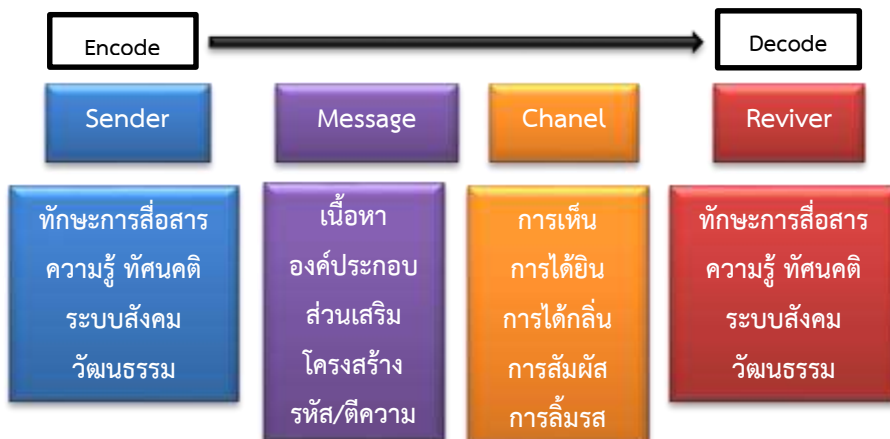
1. เพื่อศึกษากระบวนการทัศน์ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 15
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 15
3. เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 15

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องการวิจัย ที่เป็นผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้
กระบวนการทัศน์ผู้นำกับการสื่อสารเชิงคุณธรรม

กระบวนการทัศน์การสื่อสารเชิงคุณธรรม เป็นการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดปัญหาที่สามารถทำให้ชีวิตดีขึ้น มีความสุข นำไปสู่การแก้ปัญหา เป้าหมายของการสื่อสารเชิงคุณธรรม จึงได้แก่ การสื่อสารเพื่อให้เกิดสุข ดำเนินชีวิตที่ดีงามอย่างมีเป้าหมายสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (พระมหาดวงจันทร์ คุณดีสิโล, 2560) รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทให้แก่เหล่าลูกหลานปวงชนชาวไทยในการปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตเพื่อความผาสุก หนึ่งใน 9 คำสอน คือการพูดจริงทำจริง คือการสื่อสารด้วยการเป็นต้นแบบที่ดี ในมิติของการเป็นผู้นำ Foster (1985) กล่าวถึงการเป็นผู้นำว่า จุดเน้นสำคัญอยู่ที่ความสามารถในการสื่อสาร การใช้ภาษา ทำนองเดียวกันกับ Mazzarella & Grundy (1989) ระบุว่าผู้นำสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ต้องมีทักษะที่ดีในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ ต้องรู้วิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ทฤษฎีการสื่อสารที่ผู้นำทางการศึกษาคควรรู้ เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) ได้พัฒนาทฤษฎีการสื่อสารที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร ทั้งนี้ประสิทธิภาพของการสื่อสารอยู่ที่ทักษะความสามารถ ความรู้ ทักษะคติ ระบบสังคม วัฒนธรรมของผู้ส่ง และผู้รับสารด้วย (ดูภาพที่ 1 ประกอบ)

ภาพที่ 1 กระบวนการสื่อสาร SMCR : ปรับใช้จาก สุมาลี เดชบุญพบ

งานวิจัยด้านภาวะผู้นำ

ระพีพรรณ ร้อยพิลา (2553) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบ คือ รูปแบบการศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาดูงาน การประชุมเชิง ปฏิบัติการ มืองค์ ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการ และการวัดผล ซึ่งได้ อธิบายถึงรูปแบบที่เหมาะสม คือการจัดกระบวนการของการพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้าง ประกอบด้วยการศึกษา เอกสารและดูงานโรงเรียนดีเด่น ด้านการประชาสัมพันธ์ มี 3 ประเด็น คือการให้องค์ความรู้ การฝึกให้เกิดทักษะ และ การไปศึกษาดูงาน

สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี (2557) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงบทสรุปที่เป็นแนวทางการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระบรมศาสดาทรงเป็นผู้นำที่ยึด ธรรมเป็นหลักเป็นการนำพาสมาชิกในองค์กร คือเหล่าพระสาวกไปสู่แนวทางแห่งการหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงอันเป็น เป้าหมาย สุดท้ายในการนำและภาวะผู้นำของพระพุทธองค์ในเรื่องราวต่างๆ ตามโอกาส ให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมใน การทำงาน การสร้างแรงจูงใจ การให้ความ สำคัญ ระหว่างคนและงานอย่างเท่าเทียมกัน การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้น สมาชิกให้ดำเนินกิจกรรมในการปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ รวมถึงวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายใน องค์กรกับสมาชิกภายนอกองค์กร

งานวิจัยด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม

ณัฐนันท์ ทรัพย์อินทร์ (2556) คุณธรรมและจริยธรรมนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะสร้างศรัทธา เป็นแรงจูงใจ ให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้ ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนในองค์กรเกิดความ เชื่อถือและเชื่อมั่นในตัวผู้นำทรัพยากรบุคคล คือต้นทุนที่มีความสำคัญยิ่งขององค์กร ผู้บริหารองค์กรต้องคำนึงถึงเสมอว่า ควรปรับปรุงวิธีการจัดการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรได้รับความภาคภูมิใจในการทำงาน

มณีนภัทร งามเกิดเกียรติ (2550) ศึกษาการใช้หลักธรรมะในการประชาสัมพันธ์ภายในเพื่อการบริหารจัดการ องค์กรธุรกิจ พบว่า แนวทางการประชาสัมพันธ์ภายในเพื่อนำธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจ มีกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ คือ 1) การสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้อง 2) การสร้างวัฒนธรรมธรรมะในองค์กร 3) การส่ง สารโดยผู้มีความน่าเชื่อถือ 4) การเน้นสื่อกิจกรรมเป็นหลัก 5) การสร้างช่องทางสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็น ทางการและมีขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์ เริ่มตั้งแต่ ศึกษาข้อมูล การวางแผน การสื่อสาร และการประเมินผล

งานวิจัยรูปแบบการพัฒนาการสื่อสาร

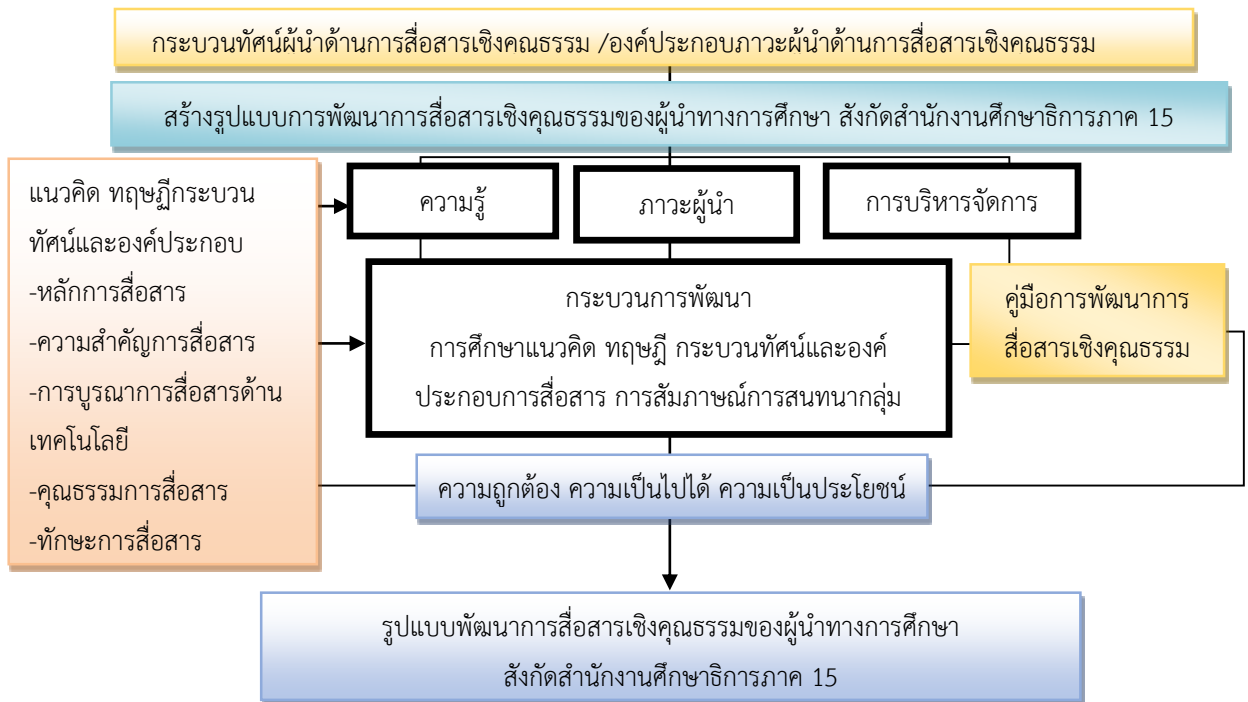
จุฑามาศ กาญจนธรรม (2558) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนา รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการ บริหารจัดการในสถานศึกษา พบว่าทุกคนเห็นด้วย กับองค์ประกอบของการพัฒนา รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารเพื่อการ บริหารจัดการในสถานศึกษา คือ 1) การสร้างกำลังคนให้มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร 2) การ สนับสนุนการเรียนการสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการ บริหารจัดการ

จอย ทองกลุ่มสี (2551) ได้ศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสาร พบว่า การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ใช้กลยุทธ์เชิงรับเป็นหลัก กลยุทธ์เชิงรุกเป็นรอง โดยกำหนดกลยุทธ์รองรับคือกลยุทธ์การใช้สื่อกลยุทธ์การนำเสนอสาระประชาสัมพันธ์ และกลยุทธ์ความร่วมมือข้อค้นพบด้านปัญหาและอุปสรรค คือ ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านการจัดระบบในหน่วยงาน ปัญหาด้านข้อมูล และปัญหาด้านนโยบายการจัดทำแผน กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ เพราะยุคปัจจุบันเป็นยุคไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารกระจายสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างรวดเร็ว ในช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย อาจมีข้อมูลที่ถูกต้อง และผิดเพี้ยน หรือมีทั้งข้อมูลทางบวก และในขณะเดียวกันก็มีข้อมูลที่เป็นลบ หรือข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง เนื่องจากข้อมูลที่ผิดเพี้ยนเบี่ยงเบนไม่ถูกต้อง ย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลและองค์กร

ปัญญิตา ชัยสนิท (2553) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม มี 6 องค์ประกอบ คือ การค้นหาอัตลักษณ์ของกลุ่ม การประยุกต์ใช้การสื่อสาร การใช้กลยุทธ์การสื่อสารผ่านเครื่องมือสื่อสารการตลาดโดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ออกแบบโดยใช้สื่อหลักซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม เชื่อมโยงกับ เครือข่ายที่สนับสนุน ได้แก่ ภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม และ การสื่อสารข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยได้กำหนดวิธีการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากระบวนการทัศน์ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15

ข้อมูลที่เป็นประจักษ์ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) ประกอบด้วย ผู้นำองค์กรศาสนาที่มีชื่อเสียงในการเผยแผ่ธรรมะสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชน และประชาชน 2 รูป ผู้นำองค์กรต้นแบบภาคีด้านการบริหารจัดการภาครัฐและ สื่อมวลชน ที่มีผลงานด้านการบริหารจัดการองค์กรสู่ความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์มีการนำสื่อมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน 5 คน ผู้นำองค์กรต้นแบบด้านการกำหนดนโยบายที่มีภาพลักษณ์การเป็นผู้บริหารระดับสูงที่ได้ริเริ่มพัฒนาแนวคิดในการสื่อสารการสะท้อนมุมมองความคิดของผู้นำในเชิงบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบการสื่อสารผ่านสื่อเว็บไซต์ จำนวน 1 คน ผู้นำองค์กรในระดับภูมิภาคที่มีบทบาทในการบริหารงานเป็น สายงานบังคับบัญชาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้นำองค์กรระดับสถานศึกษาที่มีผลงานด้านการบริหารจัดการศึกษาดีเด่น (Best Practice) และได้รับรางวัลด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับชาติ 6 คน โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงเป็นหมวดหมู่และหาความถี่ของข้อมูลซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์และวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา ซึ่งจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการทัศน์ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา มีองค์ประกอบที่หลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบ ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม ของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15

ประชากร คือผู้นำทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน จำนวน 313 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 788 คน จังหวัดลำพูน 227 คน จังหวัดลำปาง จำนวน 380 คน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 314 คน รวมจำนวน 1,709 คน

กลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการคำนวณ จากสัดส่วนของพื้นที่ ตามตารางสูตรการคำนวณ ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) กำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 313 คน การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาอัตราส่วนร้อยละ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพบริบทคุณลักษณะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 มีรายละเอียดใน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน หน่วยงานเป็นแบบตรวจสอบรายการและเติมคำ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านองค์ความรู้ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา 20 ข้อ ด้านภาวะผู้นำด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา 20 ข้อ ด้านการบริหารจัดการด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา 20 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 145 คน จังหวัดลำพูน 41 คน จังหวัดลำปาง จำนวน 70 คน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 57 คน ครบจำนวน 313 คน โรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ที่สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้จะนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม บางส่วนจะขอความร่วมมือจากเครือข่ายประชาสัมพันธ์ทุกจังหวัด ให้ความอนุเคราะห์ทั้งส่งและเก็บแบบสอบถาม และบางส่วนส่งทางไปรษณีย์ โดยการประสานทางโทรศัพท์และติดตาม อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะคอยติดตามอย่างสม่ำเสมอจนได้แบบสอบถามจนครบทุกชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 ด้วยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา และแปรผลเทียบเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61– 3.40 หมายถึงระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81– 2.60 หมายถึงระดับพอใช้ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับปรับปรุง วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินโดยใช้สถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาศมรรณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ 3 การยกร่างรูปแบบการสื่อสารเชิงคุณธรรม

ข้อมูลที่จำเป็นคือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ผู้เชี่ยวชาญ 27 คน ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) ประกอบด้วย ที่มีผลงาน ผู้บริหารองค์กร กลุ่มผู้นำทางวิชาการด้านการสื่อสาร ผู้มีประสบการณ์สาขาวิชาชีพด้านการสื่อสารมวลชน กลุ่มผู้มีบทบาทในการสอน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรด้านการสื่อสารและระดับผู้บริหาร กลุ่มผู้นำองค์กรด้าน การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ชุมชน ที่มีชื่อเสียงด้านการสื่อสาร และได้รับความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความสามารถด้านการสื่อสารปรากฏผลงานทางสังคม เกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการองค์กร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทั้ง 27 ท่านดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามแนวการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guideline) การสนทนาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มสื่อมวลชนและผู้ประกอบการ 6 คนกลุ่ม

ผู้บริหารสถานศึกษา 13 คน กลุ่มศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา 8 คน เพื่อยกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 15

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบและยืนยันความเป็นไปได้รูปแบบการพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 15

รูปแบบที่ได้จากการยกร่างในขั้นตอนที่ 3 ได้นำไปตรวจสอบและยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญ ที่พิจารณาตัวแทนจากนักวิชาการด้านการสื่อสารองค์กร และผู้นำองค์กรที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนา จำนวน 5 คน ใช้เกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย ความเป็นไปได้ในการพัฒนาสอดคล้องกับหลักการทฤษฎี ความถูกต้องในเนื้อหา ความเหมาะสมบุคลากรที่จะพัฒนา ความเชื่อมโยงรูปแบบ ความเป็นไปได้ในการใช้ ความเป็นประโยชน์สำหรับผู้นำทางการศึกษา ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินที่มีองค์ประกอบเชิงยืนยันด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้จริง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากระบวนการทัศนด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา

สรุปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยสรุปประเด็นการศึกษา กระบวนการทัศนด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอผลเชิงพรรณนาสรุปประเด็นสำคัญ 3 ด้านคือ

1. ด้านความรู้การสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ดังนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจในกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านสื่อเทคโนโลยีที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาองค์กร ทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสังคมออนไลน์ ในการค้นหาข้อมูลตลอดจน การสร้างเครือข่าย เพื่อใช้ในการบริหารงาน

1.2 ความรู้ความเข้าใจระบบคอมพิวเตอร์ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สาย ความรู้ในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานระบบคอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์เน็ตเวิร์คให้ใช้งานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ และพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อใช้งานด้านต่างๆขององค์กร

1.3 เข้าใจความหมาย และคุณค่าของการสื่อสาร การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศภายในองค์กร การใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย

1.4 การวิเคราะห์สาร (เนื้อหา) ในฐานะผู้ส่งสารก่อนพูด แคร่หรือโพสต์ การน้อมนำศาสตร์พระราชา การเข้าถึงเข้าใจและพัฒนาไปปรับใช้ในการบริหารจัดการ การนำหลักธรรมคำสอนพุทธศาสนามาประยุกต์ในการสื่อสารในองค์กร

1.5 ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ด้านสื่อดิจิทัลที่มีความเจริญก้าวหน้ามาใช้ในการพัฒนาบริหารจัดการในองค์กร

2. ด้านภาวะผู้นำการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา

2.1 ผู้นำที่ดีต้องเป็นบุคคลที่มีศีล สมาธิ และปัญญา ที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่จุดหมาย อุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในองค์กรการศึกษา

2.2 ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรม อิทธิบาท 4 สัปปุริสธรรม 7

2.3 การเลือกใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็น ในการติดต่อสื่อสารการพัฒนาองค์กรที่ใช้การสื่อสารเชิงคุณธรรมมากำหนดเป็นแผนงานโครงการที่ชัดเจน

2.4 มีวิสัยทัศน์ในการบริหารและการจัดการศึกษาให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงการรู้จักตนเองและค้นหาปรับปรุงตัวเอง ให้รู้จักตัวเอง ให้เกิดความเชี่ยวชาญ เพื่อขึ้นองค์กรสู่สิ่งใหม่ๆ ด้วยความรับผิดชอบและมีการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่คนในชุมชน

2.5 มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องเน้นการประชาสัมพันธ์ การประชุม การประสานกับเพื่อนชุมชนอื่นๆ และถ่ายทอดได้ดี สมาชิกเข้าใจง่าย มีความโปร่งใส เคารพกติกาที่วางร่วมกัน

3. ด้านการบริหารจัดการด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา

3.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาให้บุคลากรในองค์กรด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมที่สนองตอบทิศทางการพัฒนา และสร้างกระแสการรับรู้ให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง การประชุมวางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านการสื่อสารองค์กร การจัดระบบฐานข้อมูลเพื่อการสื่อสารเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานจัดการที่เป็นปัจจุบัน

3.2 สนับสนุนให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อการบริหารจัดการ โดยการสร้างโอกาสการรับรู้ระหว่างหน่วยงาน และระดับนโยบายสู่การปฏิบัติ

3.3 ความมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ คือสำคัญอันดับแรกๆที่ผู้นำควรสื่อสารและสื่อสารความดีชอบต่อหน้าที่ต่อตนเอง และสังคม ต่อคนอื่นๆ แม้ไม่ใช่หน้าที่โดยตรง ซึ่งก็คือน้ำใจหรือจิตอาสา ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนามุ่งเน้นคุณธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

3.4 การจัดกิจกรรมการเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ภาควิชาครูและเอกชนมากกว่า 5 หน่วยงานอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน ประสานความร่วมมือในการพัฒนาด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อองค์กรในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่นและชุมชน

3.5 มีเป้าหมายการพัฒนาองค์กรและใช้สื่อเทคโนโลยีกำหนดเป็นแผนงานโครงการที่ชัดเจน การจัดระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อสนับสนุนในการเรียนการสอน การพัฒนาบริเวณภายในโรงเรียนให้ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย คุ่มค่าและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนาบริเวณภายในโรงเรียนให้ใช้สื่อเทคโนโลยีปลอดภัยมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาองค์ประกอบด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 โดยการใช้เครื่องมือแบบสำรวจความคิดเห็น จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 313 คน

จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในตอนต้นที่ 1 นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และจัดทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 313 คน โดยผลจากการเก็บข้อมูลนำเสนอตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบด้านองค์ความรู้ การสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษานำเสนอสรุปในรูปแบบตารางเฉพาะค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและค่าเฉลี่ยรวมดังนี้

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น (n = 313)		
	\bar{x}	SD.	แปลผล
1. มีเครือข่าย Social Network เพื่อใช้ในการบริหารงาน	4.36	0.48	มากที่สุด
2. มีความเข้าใจความหมายและคุณค่าของการสื่อสาร	4.36	0.48	มากที่สุด
3. มีการน้อมนำศาสตร์พระราชาราชการเข้าถึงเข้าใจและ ประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ	4.36	0.48	มากที่สุด
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้	4.36	0.48	มากที่สุด
5. มีความเข้าใจในวัฒนธรรมด้านการสื่อสารองค์กร	3.64	0.93	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมจาก20 ข้อ	4.05	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบด้านองค์ความรู้การสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา โดยรวมเห็นด้วยในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ มีเครือข่าย Social Network เพื่อใช้ในการบริหารงาน มีความเข้าใจความหมายและคุณค่าของการสื่อสาร มีการน้อมนำศาสตร์พระราชาราชการเข้าถึง เข้าใจและพัฒนามาปรับใช้ในการบริหารจัดการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารและ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ ด้านสื่อดิจิทัล เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีความเข้าใจในวัฒนธรรมด้านการสื่อสารองค์กร เห็นด้วยในระดับมาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำด้าน การสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษานำเสนอสรุปในรูปแบบตารางเฉพาะค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและค่าเฉลี่ยรวมดังนี้

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น (n = 313)		
	\bar{x}	SD.	แปลผล
1. ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรมอิทธิบาท 4 สัปปุสัสธรรม 7	4.34	0.59	มากที่สุด
2. การใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็น ในการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน	4.34	0.59	มากที่สุด
3. มีวิสัยทัศน์ในการบริหารและการจัดการศึกษาให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลง	4.34	0.59	มากที่สุด
4. เปิดโอกาสให้บุคลากรวิพากษ์ วิจารณ์การปฏิบัติงานด้วยใจที่เปิดกว้าง	3.36	0.73	มาก
5. มีการติดตามประเมินผลการทำงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ	3.36	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.97	0.46	มาก

จากตารางที่2 พบว่า โดยรวม เห็นด้วยในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรมอิทธิบาท4 สัปปุสัสธรรม7 การเลือกใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์

เป็นสิ่งจำเป็น ในการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารและการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ส่วนการเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมวิพากษ์ วิจารณ์การปฏิบัติงานซึ่งกันและกันด้วยใจที่เปิดกว้าง มีการติดตามประเมินผลการทำงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ เห็นด้วยในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ การสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษานำเสนอสรุปในรูปตารางเฉพาะค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและค่าเฉลี่ยรวมดังนี้

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น (n = 313)		
	\bar{X}	SD.	แปลผล
1. การจัดให้มีบุคลากรในการดูแลรักษาสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.45	0.50	มากที่สุด
2. มีการกำหนดนโยบายขององค์กรให้มีความเชื่อมโยงของภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	4.45	0.50	มากที่สุด
3. สนับสนุนทุกคนในองค์กรใช้และเข้าถึงสื่อ ICT ใช้งานเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกโดยเครือข่าย Internet อย่างรู้เท่าทัน	4.45	0.50	มากที่สุด
4. มีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบุคลากรอย่างทั่วถึงในด้านการสื่อสาร	4.45	0.50	มากที่สุด
5. มีการประชุมวางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการสื่อสารองค์กร	3.42	1.01	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.15	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมเห็นด้วยในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดให้มีบุคลากรในการดูแลรักษาสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะดวกและปลอดภัย มีการกำหนดนโยบายขององค์กรให้มีความเชื่อมโยงของภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนทุกคนในองค์กรใช้และเข้าถึงสื่อ ICT ใช้งานเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกโดยเครือข่าย Internet อย่างรู้เท่าทัน มีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบุคลากรอย่างทั่วถึงในด้านการสื่อสาร เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.50) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีการประชุมวางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการสื่อสารองค์กรค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.42, S.D. = 1.01)

ตอนที่ 3 การศึกษาวิจัย เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา

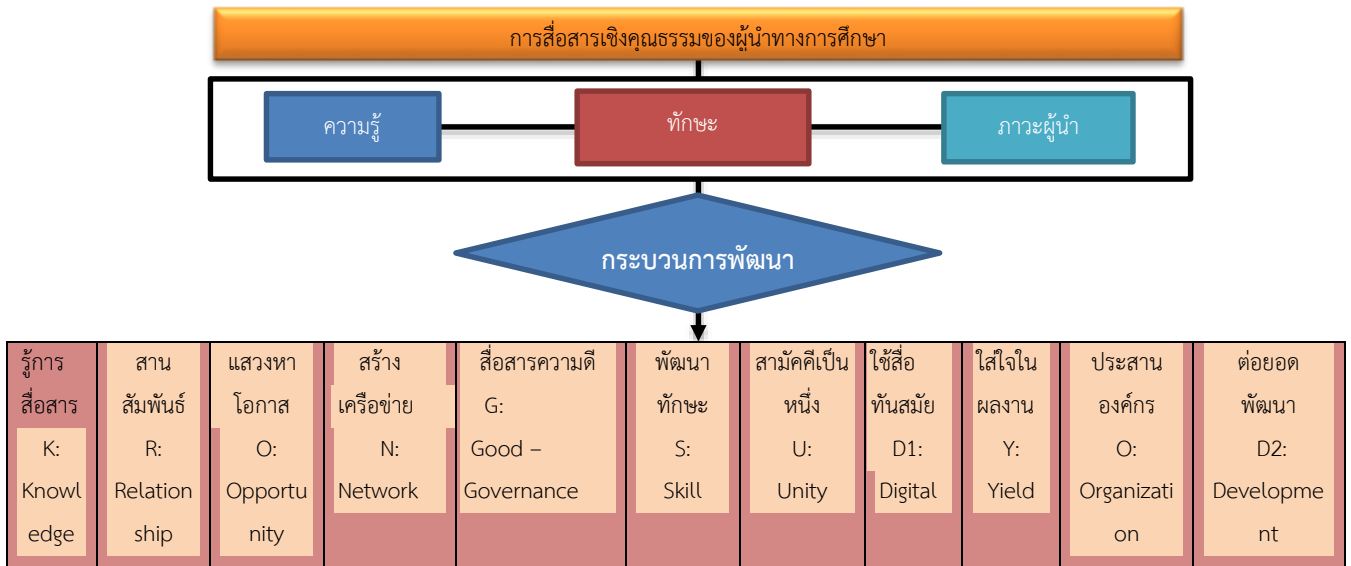
โดยการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มสื่อมวลชนและผู้ประกอบการ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาได้รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา KRONGSUDYOD MODEL เชื่อมโยงแนวคิดเริ่มต้นจากการพัฒนาต้นน้ำจากอักษร 5 ตัว K R O N G คือ K: Knowledge: ความรู้เชิงการสื่อสาร R: Relationship: การสานสัมพันธ์ O: Opportunity: การแสวงหาโอกาส N: network: การสร้างเครือข่าย G: Good Governance: การสนองนโยบายภาครัฐหลักธรรมมาภิบาล สรุปในระดับต้นน้ำ คือ ด้านการพัฒนาความรู้ธรรมาภิบาลของผู้นำ และหลักการสื่อสาร พัฒนาการเป็นนักสานสัมพันธ์ด้วยคุณลักษณะบุคลิกภาพที่สง่างามด้วยจิตใจการวางตนที่ดี การแสวงหาโอกาสความร่วมมือเครือข่ายการสื่อสาร สื่อสารความถูกต้อง

สนองนโยบายภาครัฐ ยึดถือปฏิบัติระเบียบกฎหมาย ในระดับกลางน้ำ 3 ตัว S U D คือ S: Skill: การพัฒนาทักษะ U: Unity: ความสามัคคีมีใจเป็นหนึ่ง D: Digital: รู้ซึ่งใช้สื่อทันสมัย พัฒนาทักษะการคิด ฟัง พูด อ่าน เขียนด้วยคุณธรรม สามัคคีมีใจเป็นหนึ่ง รู้ซึ่งใช้สื่อทันสมัยมาปรับใช้ในการพัฒนา และการพัฒนาระดับปลายน้ำ Y O D คือ Y: Yield: ใส่ใจในผลงาน O: Organization: ประสานประโยชน์องค์กร D: Development: ต่อยอดพัฒนา สรุปลงในขั้นตอนปลายน้ำ คือ ผู้นำต้องใส่ใจผลงานมีการเทียบเคียง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานประโยชน์องค์กรนำผลงานสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยชื่อเสียง และเป้าหมายความสำเร็จ มีการจัดโครงสร้างด้านการสื่อสารขององค์กร รวมทั้งวางแผนจัดกิจกรรมการสื่อสารคุณธรรม ความดี และนำต่อยอดพัฒนาสื่อสารความก้าวหน้าสู่สาธารณชน โดยองค์ประกอบคู่มือ ด้านความรู้ ได้แก่ ความสำคัญของการสื่อสาร หลักการและกระบวนการสื่อสาร คุณธรรมผู้นำ เครื่องมือสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ ด้านทักษะ ได้แก่ แผนพัฒนาทักษะการสื่อสาร จัดทำแผนด้านการใช้สื่อ การผลิตและเผยแพร่ การคิด การพูด การเขียนและการฟัง ด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ การบริหารจัดการโครงสร้างการสื่อสารคุณธรรมในองค์กร การกำหนดแผนงานโครงการและกิจกรรมด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม การจัดรูปแบบการพัฒนาให้จัดทำคู่มือการพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 โดยโครงสร้างคู่มือประกอบด้วย คำนำ สารบัญ แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ คำชี้แจง เนื้อหาสาระที่แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบคือ ความรู้ ทักษะและภาวะผู้นำ กิจกรรมฝึกปฏิบัติ บรรณานุกรม

ตอนที่ 4 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา

การตรวจสอบยืนยัน โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้พิจารณาความเหมาะสมเชื่อมโยงรูปแบบกับการนำไปใช้ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์การจัดการศึกษาในปัจจุบันที่จะต้องมีการนำคุณธรรมมาบูรณาการกับการใช้สื่อปัจจุบันและ เป็นประโยชน์สำหรับผู้นำทางการศึกษาเพราะการสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญ ส่วนในด้านเนื้อหา นำเอาข้อมูลที่ค้นพบทั้งกระบวนการพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้บริหารรูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 ได้รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา KRONGSUDYOD MODEL และสามารถนำไปใช้ได้โดยมีคู่มือการพัฒนาที่สามารถศึกษาด้วยตนเอง ดังภาพ

ภาพที่ 3 รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมผู้นำทางการศึกษา (KRONGSUDYOD MODEL)

อภิปรายผล

จากการวิจัย รูปแบบการพัฒนาผู้นำด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ด้านกระบวนการทัศน์ด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 กระบวนทัศน์ คือ

กระบวนทัศน์ด้านความรู้ ผู้นำทางการศึกษาจะต้องมีองค์ความรู้ความเข้าใจในกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ความรู้ในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานระบบคอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์เน็ตเวิร์คให้ใช้งานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้คุณค่าของการสื่อสาร การสร้างวัฒนธรรมการทำงานการวิเคราะห์สาร (เนื้อหา) ในฐานะผู้ส่งสารก่อนพูด แชร หรือโพสต์ การน้อมนำศาสตร์พระราชา การเข้าถึง เข้าใจและพัฒนามาปรับใช้ในการบริหารจัดการ การนำหลักธรรมคำสอนพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารในองค์กร เป็นไปทำนองเดียวกับ ทศนีย์ เจนวนิธิสุข (2554 ,182) กล่าวว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการและแนวทางปฏิบัติด้านการสื่อสารเชิงพุทธที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่สังเคราะห์ได้จากการศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ คือ สื่อสารด้วยสติ เช่นเดียวกับ ธิติภาพ ชยธวัช (2548 ,137-140)ที่กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญต่อองค์กรในการบริหารที่จะทำให้งานขององค์กรดำเนินต่อไปและช่วยในการประสานงานของหน่วยงาน การบริหารองค์กรการสื่อสารทำให้เกิดความหมาย ทำให้คนคาดคะเนความคิดซึ่งกันและกันได้และทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขององค์กร การสื่อสารนำไปใช้ในกิจกรรมขององค์กรหลายประการ ใช้ในการตัดสินใจ การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การสร้างความสำเร็จและพัฒนางาน การควบคุมและประสานงาน ลักษณะของการสื่อสารในองค์กรเป็นระบบรวม คือ การสื่อสารติดตามรายงานและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรรวมทั้งการติดต่อกับองค์กรอื่นๆ การสื่อสารจำเป็นต้องจัดหาข้อมูลข่าวสาร สำหรับการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาที่ และเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการทัศน์ ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำที่ดีต้องเป็นบุคคลที่มีศีล สมาธิ และปัญญา ที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่จุดหมาย อุดมคติตนให้กับการปฏิบัติงานในองค์กรการศึกษา การทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรม อิทธิบาท 4 สัปปุริสธรรม 7 การเลือกใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็น ในการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน ทำนองเดียวกับ สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี (2557,181) ได้ศึกษาวิจัยภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้นำตามแนวทางพระพุทธศาสนา กล่าวว่าการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา การ ให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน การสร้างแรงจูงใจ การให้ความสำคัญ ระหว่างคนและงานอย่างเท่าเทียมกัน การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นสมาชิกให้ดำเนินกิจกรรมในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ รวมถึงวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในองค์กร กับสมาชิกภายนอกองค์กร เป็นไปทำนองเดียวกับ ชาตรี นาคะกุล (ออนไลน์ เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2559) องค์กรประกอบ ผู้นำที่สำคัญมี 3 องค์ประกอบ คือองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมีความเชื่อมั่นในตนเอง 4) การให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ 5) การมีความน่าเชื่อถือ 6) การมีมนุษยสัมพันธ์ และ 7) การมีวุฒิภาวะ ส่วนองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อยได้แก่ 1) ความเป็นผู้นำแบบมุ่งงานและมุ่งคน 2) ความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย 3) ความเป็นผู้นำ แบบประนีประนอม 4) ความเป็นผู้นำแบบปรึกษา และ 5) ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการทัศน์ด้านการบริหารจัดการ ผู้นำต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาให้ บุคคลในองค์กรด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรมที่สนองตอบทิศทางการพัฒนา และสร้างกระแสการรับรู้ให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง ความมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ คือสำคัญอันดับแรกที่ผู้นำควรสื่อสารและสื่อสารความผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตนเอง และสังคม ต่อคนอื่นๆ การจัดกิจกรรมการเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ภาควิชาครุฑและเอกราช ประสานความร่วมมือในการพัฒนาด้านการสื่อสารเชิงคุณธรรม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อองค์กรในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่นและชุมชน เป็นไปทำนองเดียวกับพิทยา รักพรหม (2555,85) พบว่า การประชุมอย่างเป็นทางการ การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ การสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการ และสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับทุกประเภทเพื่อนำ ICT มาประยุกต์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนการสอน มีการส่งเสริมการศึกษาทุกระดับทุกประเภทให้นำ ICT มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น คล้ายคลึงกับ จุฑามาต ภาณุจนธรรม (2558,109) พบว่า การสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา คือการสร้างกำลังคนให้มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ มีเป้าหมายการพัฒนาองค์กรและใช้สื่อเทคโนโลยีกำหนดเป็นแผนงานโครงการที่ชัดเจน การจัดระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาบริเวณภายในโรงเรียนให้ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย คุ่มค่า และมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

องค์ประกอบในการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา ในด้านความรู้ ผู้นำเห็นด้วยกับการมีเครือข่าย Social Network เพื่อใช้ในการบริหารงาน มีความเข้าใจความหมายและคุณค่าของการสื่อสาร มีการน้อมนำศาสตร์พระราชาราชการเข้าถึง เข้าใจและ พัฒนามาใช้ในการบริหารจัดการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสาร

และ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ด้านสื่อดิจิทัล ซึ่งมีความคล้ายกันกับมณีภัทร งามเกิดเกียรติ (2550) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมในการประชาสัมพันธ์ภายในเพื่อการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจ พบว่า แนวทางการประชาสัมพันธ์ภายในเพื่อนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจ มีกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ คือ 1) การสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง 2) การสร้างวัฒนธรรมธรรมะในองค์กร 3) การส่งสารโดยผู้มีความน่าเชื่อถือ 4) การเน้นสื่อกิจกรรมเป็นหลัก 5) การสร้างช่องทางสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นไปทำนองเดียวกับ ปัญญา ชัยสนิท (2552 ,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการทางด้านการสื่อสารด้านความรู้และทักษะ มีความมั่นใจ กล้าพูดและกล้าแสดงออก สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการประสานงานกับองค์กรฝ่ายสนับสนุน การอบรมทักษะการพูดและการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนได้รับรู้ข่าวสารและช่องทางการติดต่อขอความช่วยเหลือจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เรียนรู้วิธีการพูดเพื่อการสื่อสารและพัฒนาเครือข่ายข้อมูลข่าวสารซึ่งรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น คือรูปแบบ APLE มีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ เรียนรู้เชิงนามธรรม (A) การปฏิบัติการภาคสนาม (P) ทดลองปฏิบัติการ (L) และขั้นตอนสุดท้าย คือ การประเมินผลและสะท้อนผลการเรียน

ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำจะต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรมอิทธิบาท 4 สัปปุริสธรรม 7 การเลือกใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็น ในการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารและการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ทำนองเดียวกับ ปาริชาติ เกษัชชา (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า สมรรถนะของครูผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบที่จำเป็น คือสมรรถนะด้านการใช้ และสมรรถนะด้านความเป็นผู้นำ ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการมีวัฒนธรรมในการทำงานเป็นทีม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะผู้นำด้านการสื่อสารมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเช่นเดียวกับ วิมล จันทรแก้ว (2555) พบว่า การพัฒนาผู้นำมีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน คือ 1) การสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา 2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ 3) การทดลองรูปแบบการพัฒนาผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 4) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ 5) การประเมิน รูปแบบการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ ส่วนข้อค้นพบด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำ คือ การเป็นผู้นำ การเรียนรู้แบบทีม ผู้นำของนำ ผู้นำความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำการบริหารความเสี่ยง และผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

ด้านการบริหารจัดการการ ผู้นำทางการศึกษาควรมีการจัดให้มีบุคลากรในการดูแลรักษาสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะดวกและปลอดภัย มีการกำหนดนโยบายขององค์กรให้มีความเชื่อมโยงของภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนทุกคนในองค์กรใช้และเข้าถึงสื่อ ICT ใช้งานเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกโดยเครือข่าย Internet อย่างรู้เท่าทัน ทำนองเดียวกัน ภูผาภูมิ ไม้รี (2556) พบว่า มีการพัฒนาบุคลากรด้านการใช้และได้รับข่าวสารด้านการพัฒนาเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงหลากหลายช่องทาง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย รูปแบบพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 ผ่านกระบวนการวิจัยโดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถเชิงประสบการณ์ ศึกษากระบวนการทัศน์ องค์ประกอบสมรรถนะของการพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมของผู้บริหารและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ตามที่น่าเสนอคู่มือการพัฒนาารูปแบบ มีการจัดเรียงองค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้อง เชื่อมโยงแนวคิด เริ่มต้นจากการพัฒนาต้นน้ำจาก การพัฒนาความรู้เชิงการสื่อสาร การสานสัมพันธ์ การแสวงหาโอกาส การสร้างเครือข่าย การสนองนโยบายภาครัฐหลักธรรมาภิบาล ระดับกลางน้ำ คือ การพัฒนาทักษะ ความสามัคคีมีใจเป็นหนึ่ง รู้ซึ่งใช้สื่อทันสมัย การพัฒนาระดับปลายน้ำ คือ ใส่ใจในผลงาน การประสานประโยชน์องค์กร การต่อยอดพัฒนา สอดคล้องกับ จิตตภา เป็ญจาธิกุล (2557,98) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมคือ 1) หลักคุณธรรมจริยธรรมที่สะท้อนถึงจรรยาบรรณและ มาตรฐานวิชาชีพ 2) หลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร 3) กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4) ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่ก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา และนอกจากนี้ ระพี พรพรรณ ร้อยพิลา (2553,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำ พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ ควรเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกให้เกิดทักษะ

สรุป

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า รูปแบบในการพัฒนามีการพัฒนากระบวนการทัศน์ผู้นำ ความรู้ ทักษะ การบริหารจัดการ (KRONGSUDYOD MODEL) ด้วย 11 มิติ คือ มิติการพัฒนาความรู้เชิงการสื่อสาร (knowledge) การพัฒนามิติด้านการ สื่อสารประชาสัมพันธ์ (Relationship) มิติการแสวงหาโอกาสในการพัฒนา (Opportunity) มิติการสร้างเครือข่าย (Network) มิติการยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มิติการพัฒนาทักษะ (Skill) มิติการพัฒนาสร้างสามัคคี ความเป็นหนึ่ง (Unity) มิติการพัฒนาความรู้การใช้สื่อทันสมัยที่ถูกต้อง (Digital) มิติการพัฒนาผลงาน (Yield) มิติการ ประสานประโยชน์องค์กร (Organization) และมิติพัฒนาต่อเนื่อง (Development) ซึ่งการพัฒนา 11 มิติดังกล่าวเป็น กระบวนการที่ได้จากการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ นำผลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตกลงผลด้านการพัฒนาได้ 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นองค์ความรู้ด้านการสื่อสารและคุณธรรม ส่วนที่สองเป็นการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร และส่วนที่สามเป็น การบริหารจัดการคือด้านภาวะผู้นำ หากผู้นำได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และการบริหารจัดการตาม รูปแบบนี้ก็จะสามารถเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณธรรมใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรที่ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคตข้างหน้าได้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Mazzarella & Grundy (1989) ผู้นำสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ต้องมีทักษะที่ดีในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ต้องรู้วิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม และสื่อสารด้วยหลักธรรมาสร้างปัญญา ด้วยการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นเอกภาพในการทำงาน สมควรที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 15 หรือแม้กระทั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และระดับสถานศึกษาได้นำรูปแบบ การพัฒนาการสื่อสารเชิงคุณธรรมไปใช้ในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และการบริหารจัดการสื่อสารของ องค์กร 11 ขั้นตอนโดยคู่มือตามผลการวิจัยนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่บริบทสำนักงานศึกษาธิการภาค 15 (เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน) ควรมีการศึกษาวิจัยในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาคอื่น ๆ เพิ่มเติม
- 1.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการต่อยอดกระบวนการพัฒนาการสื่อสาร 11 ขั้นตอน เพื่อปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติมองค์ประกอบในมีความสมบูรณ์มากขึ้น

รายการอ้างอิง

- จอย ทองกลุ่มศรี.(2550) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสาร และภาพลักษณ์ของคณะแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑามาศ กาญจนธรรม (2558) การพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการบริหารจัดการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ชาติรี นาคะกุล และคณะ. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารระดับกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรธานี.
- จิตตภา เบ็ญจาธิกุล. (2557) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ทัศน์ เณรวิสิสุข. (2554) การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- จิตติภพ ชยธวัช. (2548) แม่ไม้บริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ซี.พี. บุ๊ค แสตนด์อาร์ต.
- ปัญญิตตา ชัยสนธิท. (2552) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร ของนักศึกษาวิชาการพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
- พิทยา รักพรหม. (2555). การพัฒนาระบบการบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,ปีที่ 6 (ฉบับที่ 3), 85-99.
- พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์. (2560). *เขียนคมความคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 3 โดยกองทุนการศึกษาพระภิกษุ สามเณร. วัดพันแหวน จังหวัดเชียงใหม่.พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร. ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานพระราชทาน เมื่อ 14 กรกฎาคม 2526: 9 คำพ่อสอน บิดาแห่งเทคโนโลยี หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ 21 กรกฎาคม 2526
- ภูผาภูมิ โมริย์. (2556). *การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารประชาสัมพันธ์* : กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณีกัทร งามเกิดเกียรติ (2550) การใช้หลักธรรมะในการประชาสัมพันธ์ภายในเพื่อการบริหารจัดการ องค์การธุรกิจ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2558) การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.จังหวัดสกลนคร.
- ว.วชิรเมธี. (2556) วรรณทองของท่าน ว.วชิรเมธี. สำนักพิมพ์ทำทันที : กรุงเทพฯ.
- วิมล จันทรแก้ว. (2555) รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา ประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 3. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
- สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี. (2558) การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา.
พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุมาลี เดชบุญพบ. (2554). รายงานการวิจัย *การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจรรยาบรรณวิทยุกระจายเสียง
ของศูนย์วิทยุพัฒนา* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพชรบุรี.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2558) *แนวทางสู่ความสุข (ฉบับปรับปรุง).*-บทเรียนแห่งชีวิตบนโลกยุคใหม่,บริษัทพรีเมียด
พับลิชชิง, กรุงเทพฯ.
- Mazzarella, J. A. & Grundy, T. (1989). *Portrait of a leader*. Washington. D.C:
ERIC Clearinghouse on Educational Management, Eugene, OR.